

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

МАЙ, 2008

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набира на националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се намира в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>

Информацията в бюлетина не е пригодна за изследователски, юридически и бизнес цели. Подходяща информация за тези цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите; краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и активните въздействия върху тях;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления и колебанията на климата;
- обучение за степен "Доктор", специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синоптична обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1.V Месецът започна със слънчево и топло време в разрито барично поле – югоизточна периферия на циклон с център западно от Британските острови. Към края на деня се формира плитък циклонален вихър.

2–7.V Плиткият циклон и свързаният с него студен фронт преминаха през страната. На северизток и северозапад имаше области на високо налягане и над нас се създаде конвергенция. След съединяването на двете области на високо налягане през страната минаваше югоизточната периферия на антициклон с център над Скандинавския полуостров. Във височина в началото премина циклонален вихър и студен фронт, потокът стана северозападен. До около 2000 m циклоналният вихър се изтегли на югоизток към Мала Азия и налягането временно се повиши. Над тази височина циклонът се задържа над страната, формира се и нов център в северозападната част на Балканския полуостров. В края на периода налягането от север се повишаваше, но в южната част на Балканския полуостров се задържа сравнително ниско, с циклонална кривина. Времето беше сравнително хладно, със значителна облачност и чести превалвания с гръмотевици. В планините над около 2000 m превалваше сняг.

8–10.V Баричното поле в приземния слой беше циклонално, малкоградиентно. На 9.V от север премина размит студен фронт. Във височина потокът беше от север – умерен и силен, сравнително студен. На много места в равнините преваля слаб дъжд, в планините – слаб сняг.

11–13.V При земята налягането се повиши и баричното поле беше пак малкоградиентно, но вече антициклонално. Във височина потокът от север отслабна. Температурите започнаха да се повишават.

14–15.V Баричното поле остана разрито, малкоградиентно. При земята и във височина южно от Балканския полуостров от запад на изток премина плитък циклонален вихър. След него във височина налягането бързо се повиши.

16–20.V В приземния слой баричното поле беше разрито, налягането сравнително ниско. В обширна област на ниско налягане над Италия се формира бавноподвижен циклонален център и до страната достигна източната му периферия. Във височина в началото имаше баричен гребен и потокът беше от северозапад–запад. Постепенно гребенът се разруши и в челната част на циклон над Италия потокът се обърна от югозапад и се усили. Температурите продължиха да се повишават, през последните дни до 25–30, 32 °С, само по крайбрежието на морето бяха по-ниски.

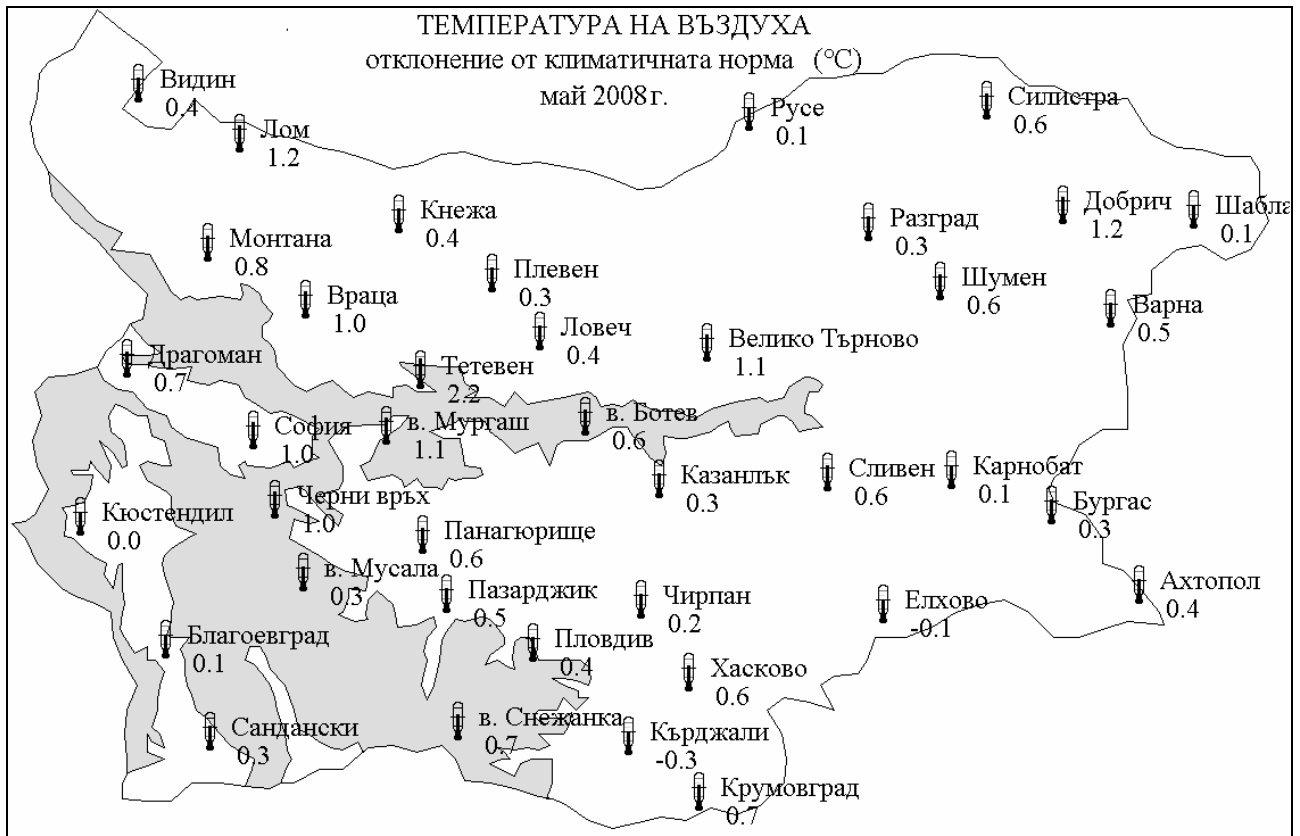
21–24.V В приземния слой циклонът над Италия се запълни, а над Балканския полуостров се формира нов, плитък център. Той и свързан с него студен фронт бавно преминаха през страната на североизток. Във височина потокът през първия ден остана югозападен, но след това, с преминаването на плитка долина, се смени със западен. Развиваше се мощна купесто-дъждовна облачност, имаше краткотрайни валежи, на отделни места интензивни, с гръмотевични бури и градушка. Температурите чувствително се понижиха.

24–28.V При земята баричното поле беше безградиентно, с дневен ход на налягането. Във височина се изгради баричен гребен. Отначало през страната минаваше източната му периферия, а след това – оста на гребена. Времето беше сухо, предимно слънчево, температурите се повишиха и на 28.V достигнаха 31–36 °С, най-високи от началото на годината. През нощта срещу 29.V от североизток започна да нахлува сравнително студен въздух.

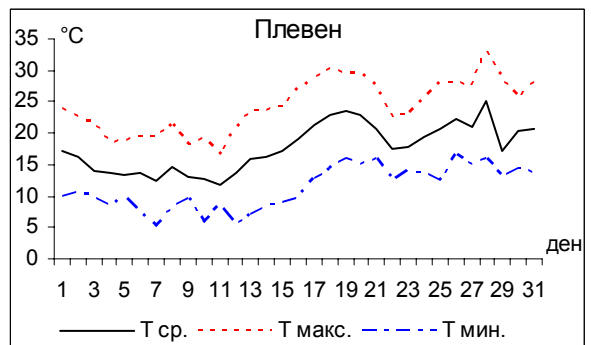
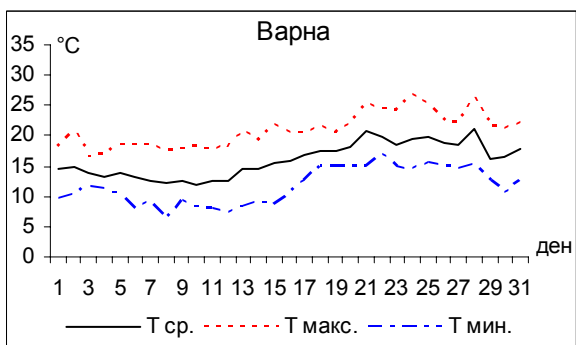
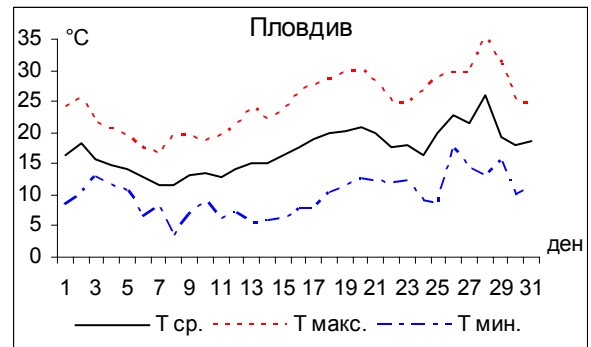
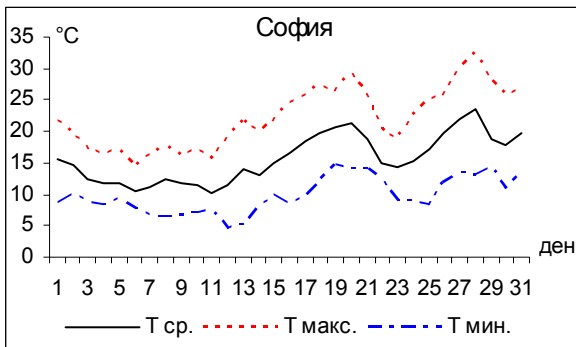
29–31.V След студеното нахлуване от североизток температурите чувствително се понижиха. В приземния слой налягането се повиши и се формира област на високо налягане с център над страната, който се премести на изток над Черно море. Във височина имаше баричен гребен. Отначало потокът беше от северозапад в челната част на гребена. Постепенно гребенът се раздели на два центъра – единият на север, другият – на юг от страната. Преобладаваше слънчево време – само на отделни места в Западна България на 31.V имаше краткотрайни валежи с гръмотевици. Температурите отново се повишиха.

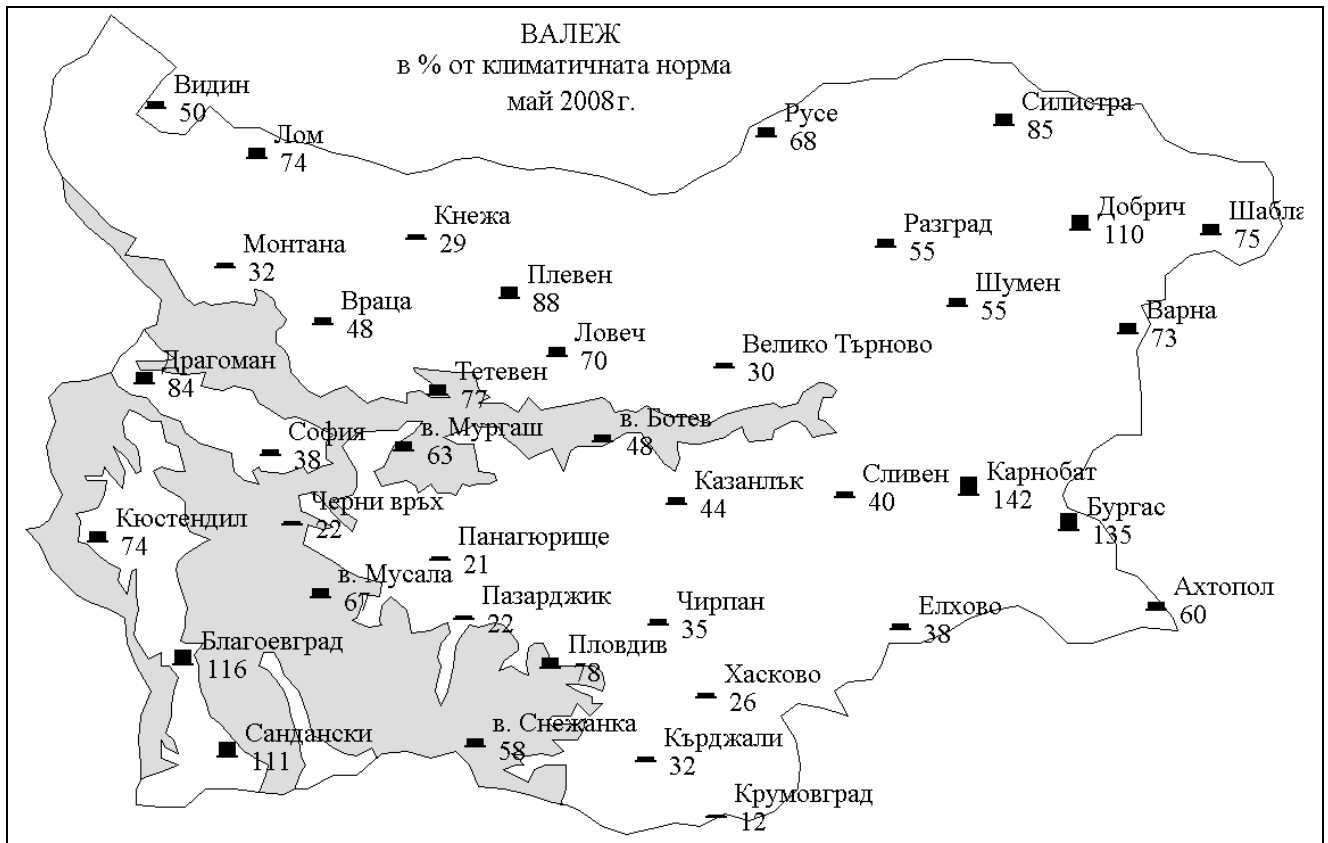
2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

Средната температура през май беше между 15.1 и 18.7 °С в равнините. Температурите бяха около и над нормата за месеца. Най-голямо наднормено отклонение на температурата имаше в района на Велинград с 1.7 °С. По Черноморието температурите бяха близки до нормата. Най-високите температури през месеца (между 36.0 и 26.7 °С) бяха измерени на 24 и 28.V съответно във Варна и Сандански. По планинските върхове температурата беше над нормата. По върховете максималните температури бяха между 9.8 и 13.1 °С съответно на Мусала и Ботев на 28.V. Най-ниските температури бяха между 2.5 °С в Добрич на 12.V и 7.2 °С в Бургас на 6.V и по планинските върхове Ботев (–4.7 °С на 7.V) и Мусала (–10.5 °С на 8.V).

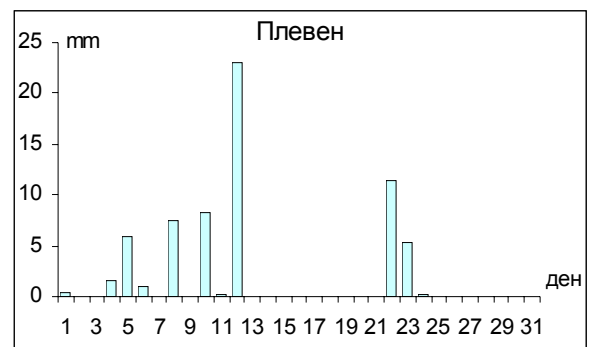
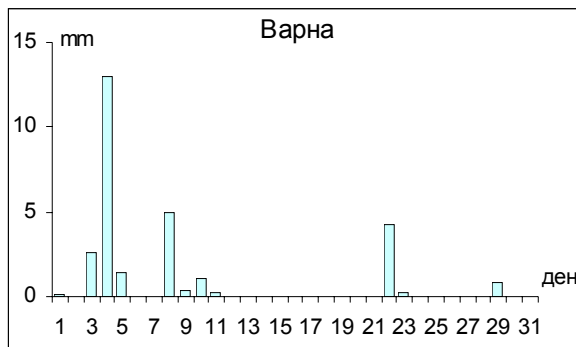
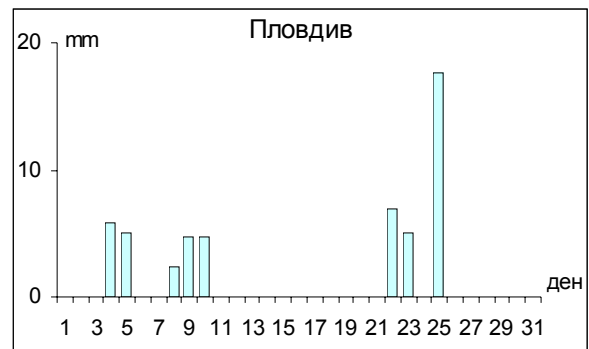
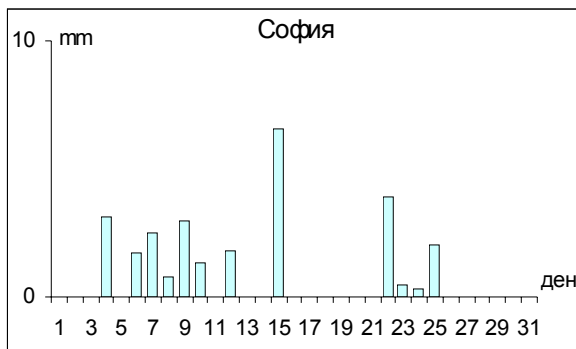

ХОД НА ТЕМПЕРАТУРАТА (°C) ПРЕЗ МАЙ 2008 Г.

ВАЛЕЖИ (ММ) ПРЕЗ МАЙ 2008 Г.

3. ВАЛЕЖИ

Сумата на валежите в по-голямата част от страната беше под нормата. В Североизточна България количеството валежи за месеца е около нормата. Количеството паднали валежи в района на Карнобат е над нормата – 142 %. По планинските върхове валежите бяха под нормата – на Черни връх 22 %, на вр.Рожен 58 %, на вр.Ботев 48 %, на вр.Мургаш 63 %, на вр.Мусала 67 %.

В Сандански на 7.V падна максимален валеж от 27 mm.

Броят на дните с валеж повече от 1 mm бе между 3 и 9, а в планините до 12. Дните с валеж над 10 mm бяха от 1 до 3 в равнините и до 2 по планинските върхове.

4. СИЛЕН ВЯТЪР

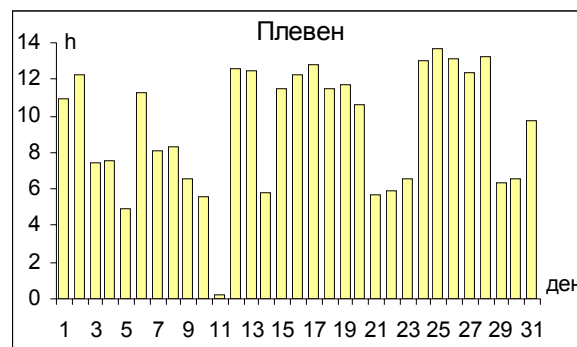
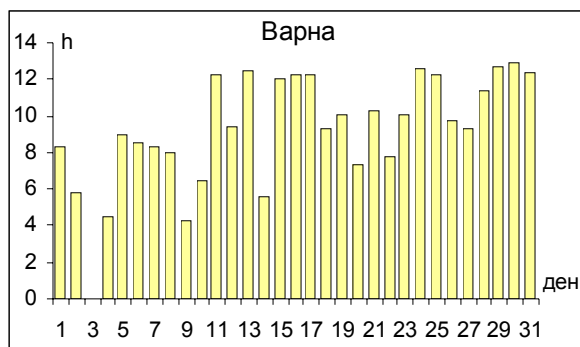
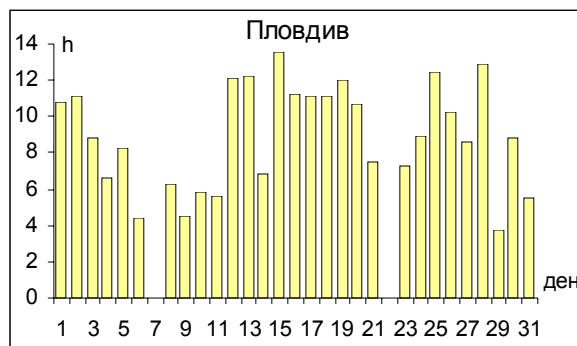
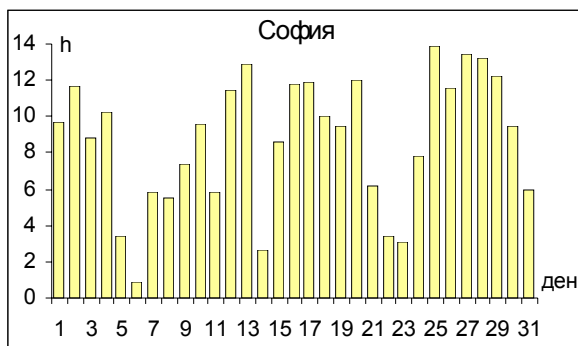
През месеца силни ветрове (със скорост по-голяма от 14 m/s) имаше предимно в отделни дни на последното десетдневие на месеца. Северни ветрове имаше в Кърджали със скорост 24 m/s на 7.V, в Оряхово и Разград със скорост 18–20 m/s на 29.V.

Броят на дните с вятър над 14 m/s бе 14 за равнините, а в планинските райони и по върховете – над 11.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

За равнините средната облачност през месеца беше между 3.9 и 6.4 десети от небосвода, което беше под и над нормата. Броят на ясните дни е между 1 (за Велико Търново и Кърджали, което е под нормата) и 12 (в Павликени над нормата). Броят на мрачните дни е между 1 (в Добрич под нормата) и 7 (в Кърджали над нормата). На вр.Мусала и Черни връх средната облачност беше 7.6 и 6.9 десети, ясните дни бяха съответно 1 и 4, а мрачните 17 и 12.

СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ (ЧАСОВЕ) ПРЕЗ МАЙ 2008 Г.

МЕТЕОРОЛОГИЧНА СПРАВКА ЗА МЕСЕЦ МАЙ 2008 Г.

Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	ΔT	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси-мален	дата	количество валеж (mm)		вятър ≥14m/s	гръм. бури
											≥1	≥10		
София	15.7	1.0	32.4	28	4.4	12	28	38	7	15	9	0	0	7
Видин	17.8	0.4	35.2	28	2.8	12	31	50	11	6	3	2	1	5
Монтана	17.5	0.8	34.5	28	6.0	12	26	32	7	12	6	0	0	5
Враца	17.4	1.0	34.0	28	5.5	12	48	48	18	6	6	2	1	2
Плевен	17.9	0.3	33.1	28	5.2	7	58	88	23	12	6	2	4	6
В.Търново	17.7	1.1	34.0	28	4.8	7	25	30	7	6	6	0	0	3
Русе	18.3	0.1	33.7	28	6.0	6	45	68	14	5	8	1	0	6
Разград	16.2	0.3	29.9	28	5.2	6	40	55	10	23	9	1	2	5
Добрич	15.8	1.2	31.5	21	2.5	12	52	110	18	4	7	2	0	7
Варна	15.9	0.5	26.7	24	6.2	8	29	73	13	4	6	1	1	6
Бургас	16.2	0.3	32.7	28	7.2	6	55	135	19	4	9	3	0	4
Сливен	17.2	0.6	33.5	28	6.0	6	25	40	9	23	5	0	1	4
Кърджали	16.4	-0.3	33.0	28	5.0	12	20	32	8	23	4	0	5	2
Чирпан	16.9	0.2	36.2	28	3.8	11	22	35	8	23	6	0	0	6
Пловдив	17.5	0.4	35.4	28	6.0	11	51	78	18	25	8	1	1	6
Благоевград	16.6	0.1	34.0	28	4.4	8	71	116	25	7	5	3	0	7
Сандански	18.7	0.3	36.0	28	3.2	10	52	111	25	22	4	2	2	6
Кюстендил	15.6	0.0	34.4	28	3.8	12	47	74	27	7	7	1	2	6
вр.Мусала	-0.5	0.3	9.8	28	-10.5	8	68	67	13	10	11	2	2	4
вр.Ботев	2.6	0.6	13.1	28	-4.7	7	63	48	22	23	12	1	11	3

ΔT – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г. * – не се измерва

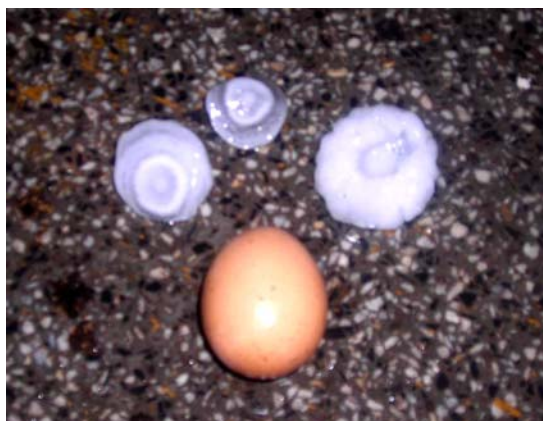
6. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

Локални и краткотрайни **мъгли** се образуваха в 12 дни през май по станции край Черноморското крайбрежие и в някои затворени котловинни полета.

Гръмотевични бури са наблюдавани със сравнително голяма честота в 26 дни от месеца (за сравнение 22 дни през май 2007 г.). Развитието им засегна повече райони около 3 и 31.V и в периода 21–24.V. На 11.V през нощта мълния е повредила покрива на къща и е нанесла щети върху домакински уреди в други къщи в с.Оборище, Панагурско.

Градушки паднаха в 17 дни от май (15 дни през май 2007 г.). Градови бури с масов характер се развиха на 21 и 22.V, когато са нанесени щети съответно в 8 и 11 области в страната. Значителни щети по този процес са нанесени в Плевенска, Ловешка, Врачанска, Русенска, Разградска, Добричка и Силистренска области. В Долна Митрополия градушка е падала на два пъти с големина до орех и яйце. Проливният дъжд на места (с.Асеново, Плевенска област, автомагистрала „Тракия“ преди входа на столицата при 6–7 km) предизвика локални наводнения, задръстване по пътищата, свличане на земни маси. Заради силен вятър и обилен дъжд, примесен с градушка, аварира и 20-киловолтов далекопровод в община Роман.

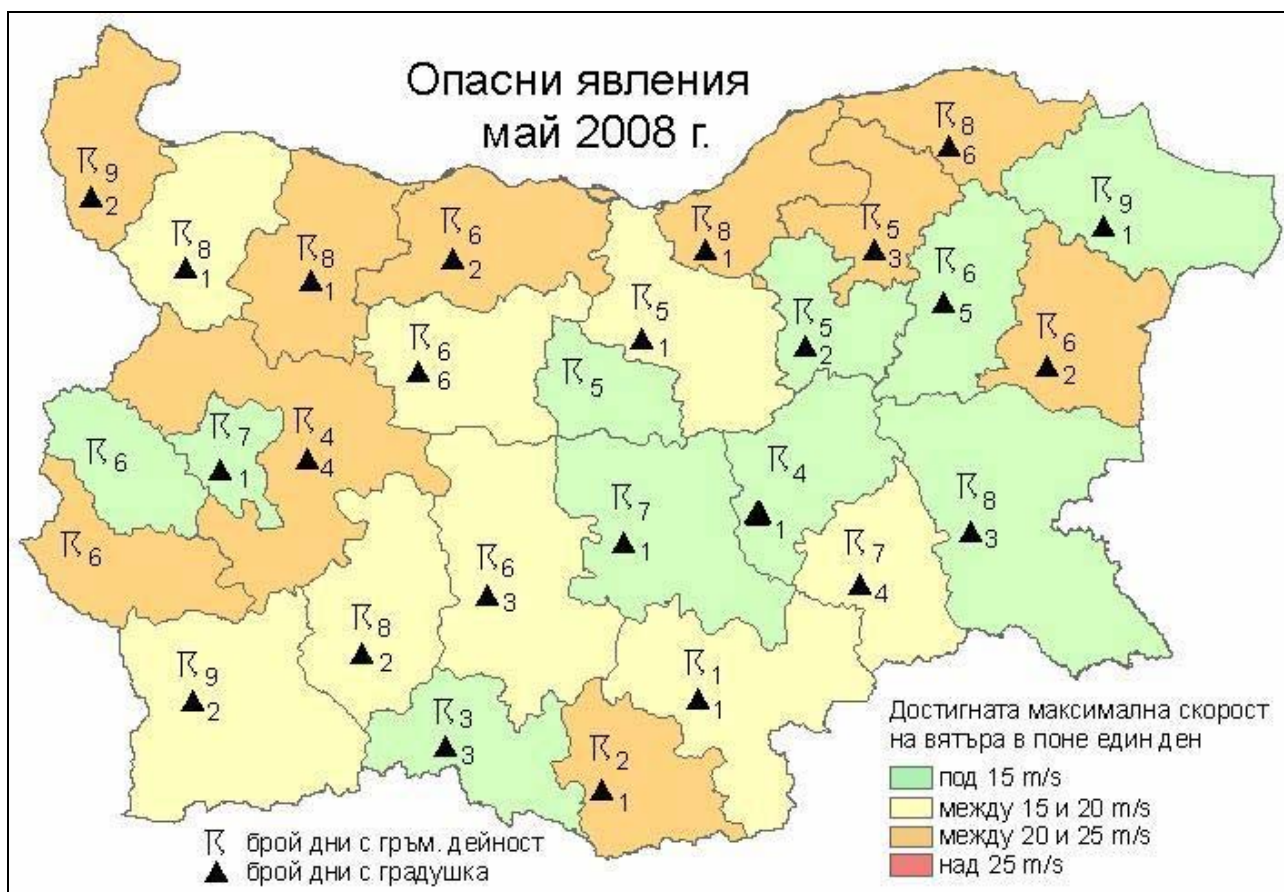
Бурята с градушка и силен вятър на 28.V (Силистра 24 m/s, Исперих 20 m/s) е нанесла по-значими щети в североизточните райони. Изкоренени са около 50–60 крайпътни дървета от общинския път с.Изгрев–с.Буйновица в община Венец, област Шумен. На територията на община Исперих са повредени покриви на 5 жилищни сгради.

Градова проба от 21.05.2008 г. в района на Долни Дъбник (Сн. Ивайло Христов)

Наводнението в Никопол от валежа на 21–22.05.2008 г. (Сн. Асен Тонев)

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

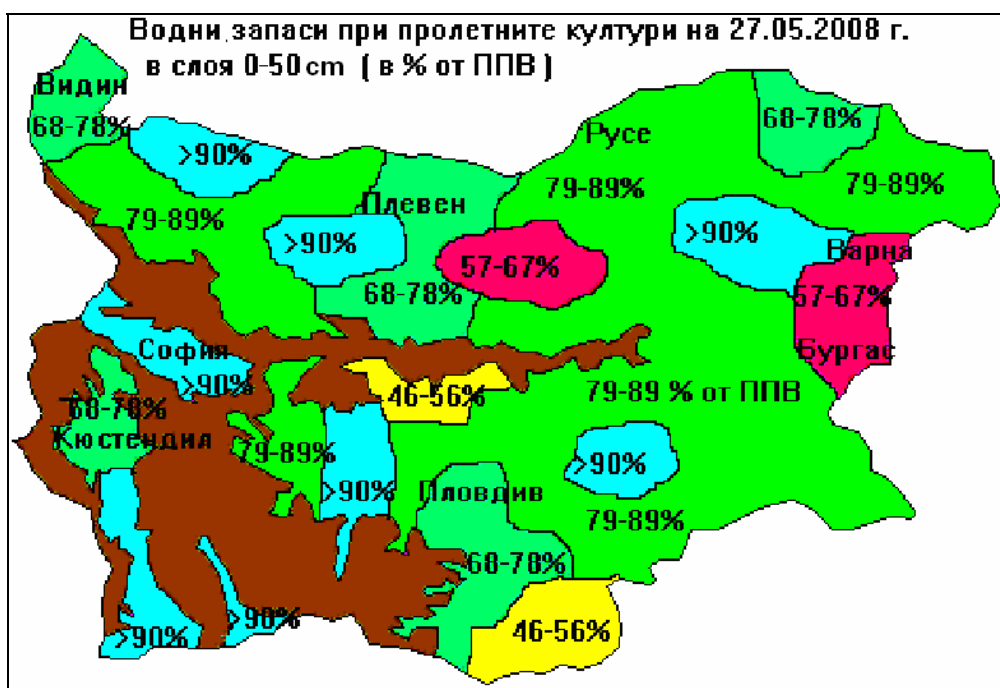
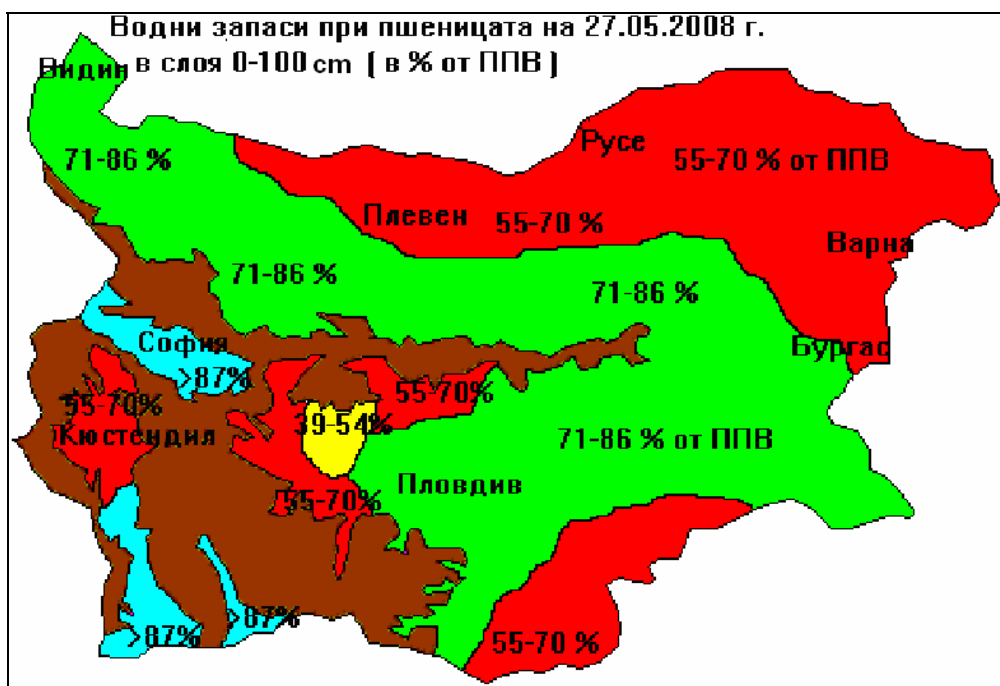
В началото на май в по-голямата част от страната почвените влагозапаси в 50- и 100-сантиметровия слоеве бяха добри и много добри, а в Западна България в резултат на наднормените валежи през април – оптимални за активно развиващите се зимни житни култури. Превалванията през по-голямата част на първото десетдневие на месеца увеличиха нивото на почвените влагозапаси и на 7.V при измерване на запасите от влага при пролетните култури бе установено, че в 50-сантиметровия почвен слой в по-голямата част от страната те са от 80 до 99 % от ППВ, като по-ниски (70–75 %) бяха единствено влагозапасите в районите на Свиленград, Долен Чифлик и Разград. Изключение се наблюдаваше в агростанция Казанлък, където измерените запаси в 50-сантиметровия почвен слой бяха 52 % от ППВ.

През втората половина на май неравномерното разпределение на валежите и водопотреблението от полските култури определи съществената разлика в състоянието на почвата в отделни части от страната. Докато в отделни западни и централни райони падналите валежи почти достигнаха нормата за десетдневие, в районите на Ново село, Свищов, Велико Търново, Варна, Калиакра, Пазарджик, Елхово, Бургас и Хасково превалвания нямаше повече от седмица. Топлото време и активното развитие на есенните и засетите пролетни култури предизвика активно изчерпване на продуктивната влага от горните почвени слоеве, особено в районите без валежи. В резултат на всичко това на 17.V при измерване на общия воден запас при пшеницата и ечемика в 50- и 100-сантиметровите почвени слоеве беше наблюдавано значително намаление на нивото му. В по-голямата част от страната при посевите с пшеница в 100-сантиметровия почвен слой запасите от влага бяха между 55 и 80 % от ППВ, като най-ниски (48–58 % от ППВ) бяха в агростанции Разград, Казанлък и Ръжево Конаре, а най-високи (над 88 % от ППВ) бяха влагозапасите в районите на София, Добрич, Ямбол и Сандански.

През първите дни от третото десетдневие в Западна и Централна България и в някои крайни източни райони паднаха интензивни валежи (около 40–50 l/m²), а на отделни места и над 60 l/m², които доведоха до осезаемо увеличение на влагосъдържанието в горните почвени слоеве. В част от тези райони до средата на третото десетдневие на май повърхностният почвен слой бе преовлаженен и не позволяваше механизирани обработки, което доведе до по-късно приключване на пролетната сеитба. Превалванията през този период отново бяха неравномерно разпределени и в отделни крайни източни и южни части на страната и в районите на Кнежа, Велико Търново, Пазарджик и Свищов количеството им бе под 6–8 l/m². Високите стойности на

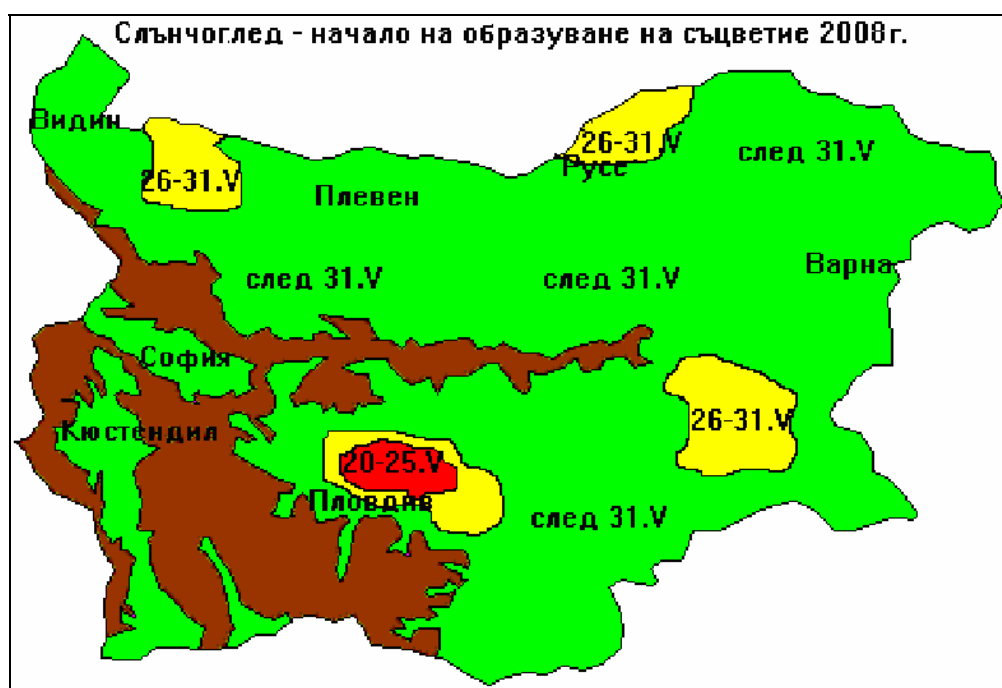
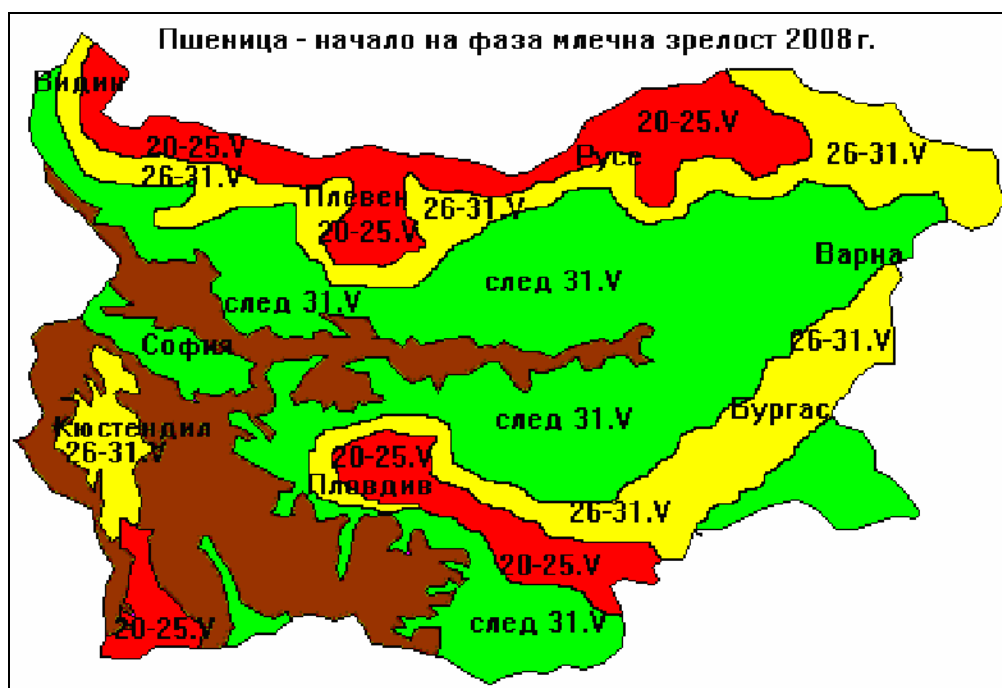
максималните температури, достигнали на места до 36–39 °С, и оскъдните валежи в тези райони доведоха до бързо изчерпване на наличните запаси и задълбочаване на недостига на влага в почвата, в период на особено чувствителните към нея фази от развитието на земеделските култури. В отделни полета около Пазарджик се наблюдаваше дори засушаване.

На 27.V общият воден запас при пшеницата в 100-сантиметровия почвен слой бе между 40 и 99 % от ППВ, като най-ниски (40 % от ППВ) запасите от влага продължиха да бъдат в агростанция Ръжево Конаре, а най-високи (над 87 % от ППВ) бяха те в районите на София и Сандански (вж. прил. карта). При пролетните култури най-ниски показатели на влагосъдържанието в почвата в слоя 0–50 cm бяха отчетени в агростанции Павликени, Любимец и Казанлък (между 46 и 57 % от ППВ – вж. прил. карта). В Софийското поле, в районите на Сандански, Ямбол, Шумен, Суворово и в Пловдивското поле запасите от влага бяха над 90 % от ППВ. През последните дни на май в Западна и Централна България паднаха валежи, които промениха в положителна посока влагосъдържанието на горния почвен слой и се отразиха благоприятно на земеделските култури в тези райони.

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

През първото десетдневие на май развитието на земеделските култури в по-голямата част от полските райони на страната протичаше с по-забавени темпове, при поднормени топлинни условия. До края на десетдневие в резултат на добрата влагообезпеченост царевичата, слънчогледът и другите пролетници увеличиха вегетативната си биомаса. При царевичата, в зависимост от сеитбените дати, бяха наблюдавани фазите поникване и листообразуване (3–5 лист), при слънчогледа – поникване и 2–4 същински лист. При ранните зърнено-бобови култури (фий, грах), засети в агротехнически срок, се осъществяваше бутонизация, цъфтеж, оплождане и формиране на чушките. До края на първото десетдневие при по-голямата част от зимните житни култури протичаше масово фаза изкласяване. През първата седмица на май при лозата бе наблюдавана поява на реса, а при ореха – формиране на завръз.

През второто десетдневие развитието на земеделските култури се осъществяваше при близки до нормата за сезона топлинни условия. При пшеницата и ечемика в по-голямата част от страната изкласяването, цъфтежът, оплождането, наливането и формирането на зърното протичаше при благоприятни агрометеорологични условия. В края на второто десетдневие ечемикът на места (Капитановци, Бъзовец, Образцов Чифлик, Хасково, Стралджа и др.) встъпи във фаза млечна зрелост.

Към средата на май започна и узряването на ранните сортове череша.

Наднормените температури през по-голямата част от третото десетдневие ускори развитието на земеделските култури. До края на месеца при пшеницата и ечемика на много места в полските райони на страната бе наблюдавана фаза млечна зрелост (вж. прил. карта). При ечемика на единични места (Бъзовец, Образцов Чифлик) бе регистрирана и фаза възрастна зрелост.

През третото десетдневие бе наблюдаван значителен напредък в развитието на царевичата и слънчогледа. Част от посевите със слънчоглед формираха съцветие (вж. прил. карта).

При памука протичаха фазите първи и трети истински лист, а при лозата – цъфтеж на ресите.

До края на май по-ранните сортове череша и ягоди, незасегнати от поройните дъждове и градушки, достигнаха консумативна зрелост.

Падналите дъждове и градушки в края на май нанесоха механични повреди при пролетните култури – прекършени стъбла, обрুলени и разкъсани листа (при слънчогледа, царевичата и фасула). Бяха унищожени част от плодовете и завръзките при овошките в Образцов Чифлик (круша 15 %, кайсия 15 %), Силистра (кайсия 10 %), Главиница (череша 10 %, кайсия 10 %). В района на Пазарджик бяха констатирани повреди и при някои лозови насаждения. В Източна България поройните дъждове причиниха полягане на посевите в Генерал Тошево (ечемик 65 %), Суворово (пшеница 30–50 %), Карнобат (ечемик 30 %, пшеница 10 %, рапица 20 % и кориандр 40 %).

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

През месеца подходящи условия за провеждане на сезонните полски работи, най-важните от които приключване на сеитбата на царевичата, сеитбата и засаждането на късните топлолюбиви пролетни култури, извършване на почвообработки и растителнозащитни третираня, имаше в началото на май, през второто десетдневие и през последната седмица на месеца.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

Съдържанието на серен и азотен диоксид, както и на фенол в атмосферата на София е по-ниско от еднократните и среднодневни пределно допустими концентрации (ПДК) и многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Всяко шесто измерване на сероводород е над еднократната ПДК. Максимумът е измерен на 24.V по обяд и е над 2 пъти над посочената норма. Няма стойности над МСМС. Наблюдавани са и дванадесет случая на слабо превишение на средноденонощната ПДК за същия замърсител.

В Бургас не са констатирани превишения на ПДК на всички наблюдавани замърсители на въздуха.

Във Варна на 8, 17 и 28.V са измерени слаби превишения на средноденонощната ПДК за прах.

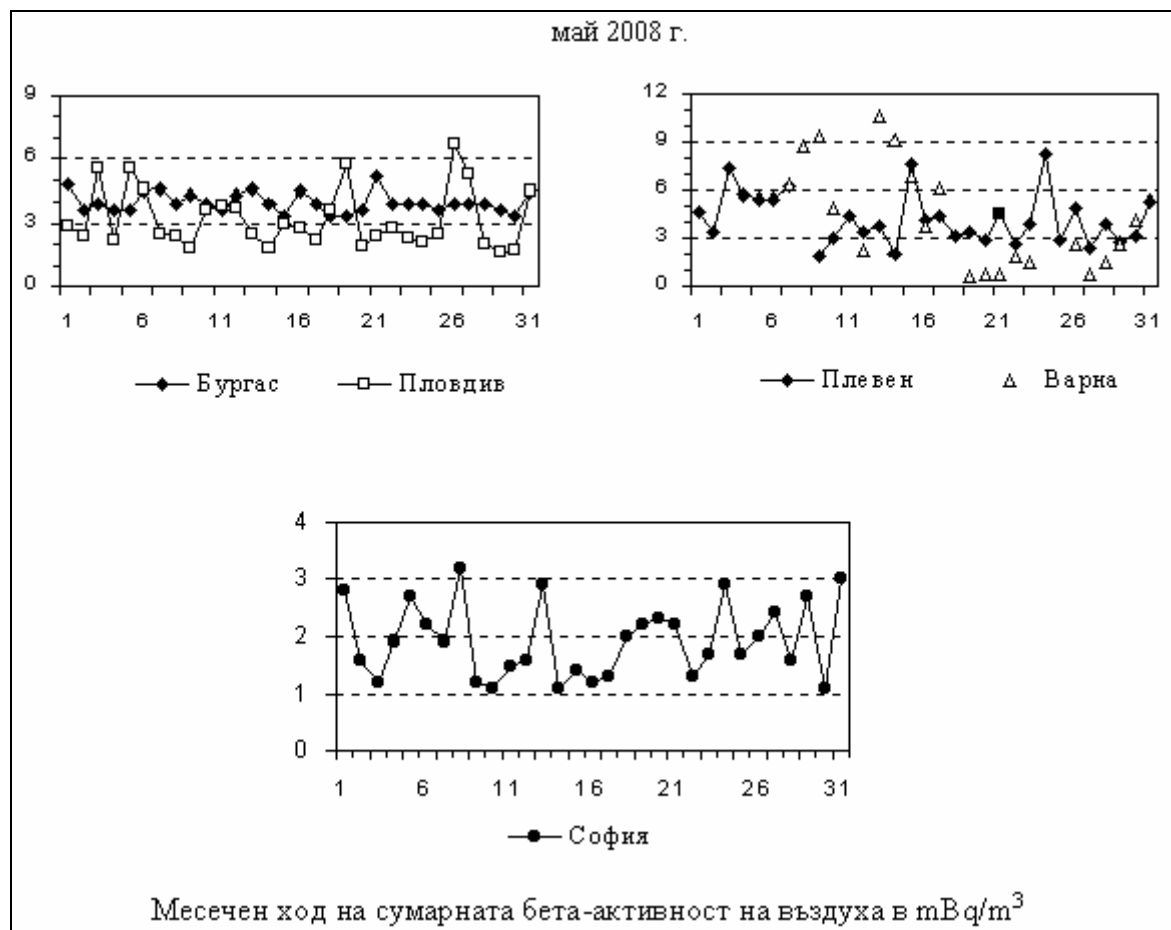
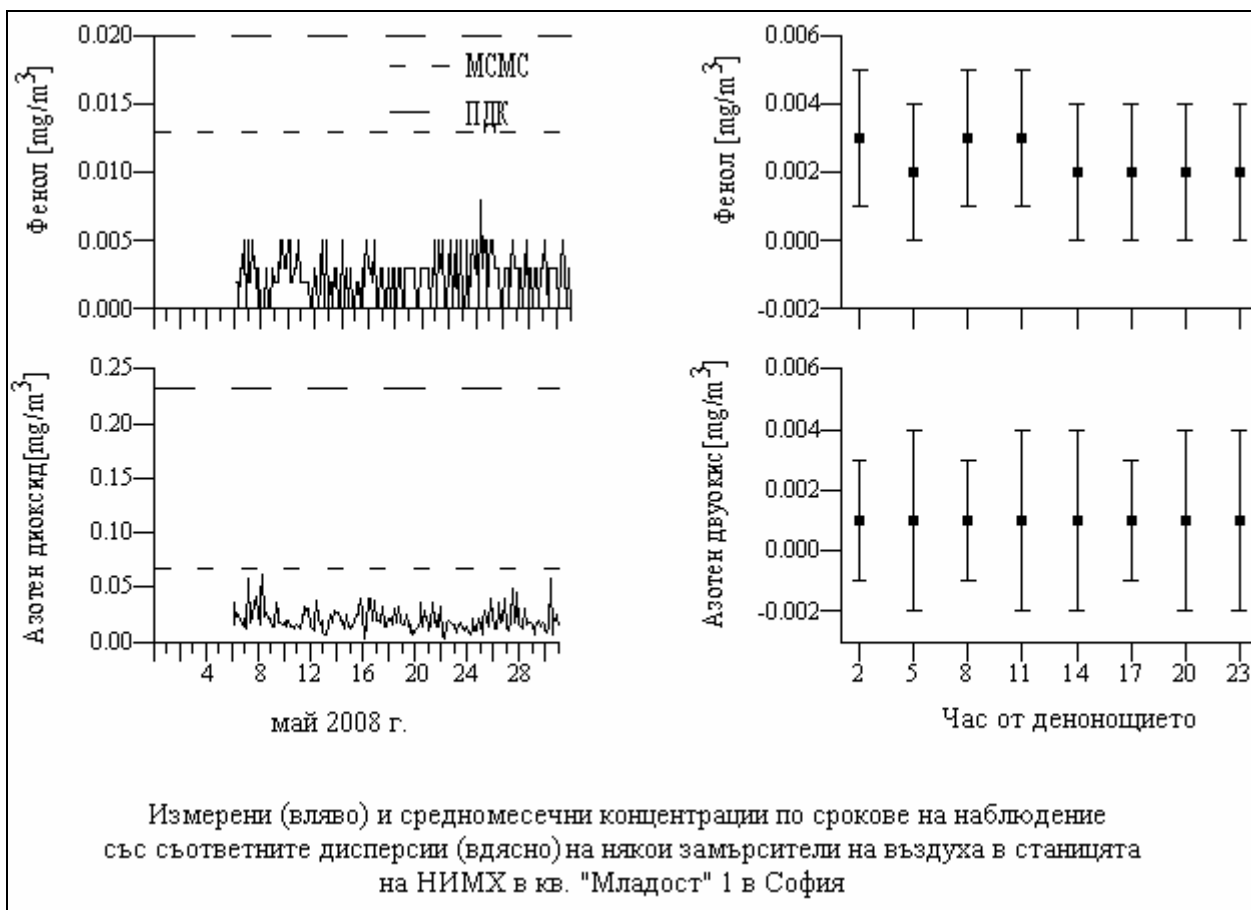
В Плевен са измерени в шест дни от месеца слаби превишения на средноденонощната ПДК за прах.

В Пловдив са регистрирани в десет дни от месеца стойности, надвишаващи средноденонощната ПДК за прах. Максимумът е измерен на 12.V и е повече от 1.5 пъти спрямо нормата.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пробите за анализ на киселинността на валежа се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 35 синоптични и 4 климатични станции на територията на цялата страна.

Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 88.2 % от всички станции, като най-киселинни са средномесечните стойности на н.Калиакра (рН=4.1), а най-алкални – в Казанлък (рН=7.4).

3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Атмосферни проби за оценка на радиоактивността на въздуха се обработват и измерват ежедневно в регионалните лаборатории от мрежата на НИМХ-БАН в София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен.

Средните месечни стойности на общата бета-радиоактивност на атмосферния аерозол в приземния въздушен слой през май 2008 г., измерени 120 часа след пробонабирането, варират от 2 до 4.2 mBq/m³. Измерените стойности са сравними и по-ниски от тези за месец април. Регистрираните максимални дневни стойности са в границите на типичните за пролетния сезон. В станция Варна временно са преустановени дежурствата през почивните дни и набирането на някои видове проби поради недостиг на персонал.

Стойностите на общата бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите са в границите на нормалните за всички станции от мрежата на НИМХ в страната.

При графичното представяне на данните и при оценката на средните стойности са изключени дните, през които измерената активност е под минимално откриваемата, варираща от 0.3 до 0.9 mBq/m³ в зависимост от скоростта на броене на фона на апаратурата в различните районни лаборатории и спецификата на отделните проби.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

През май почти всички наблюдавани реки в страната се характеризираха с намаляващ отток. Денонощните изменения на нивата, предимно спадане, бяха до ± 10 –20 cm, а в отделни периоди при някои пунктове за наблюдение беше отбелязано задържане на речните нива. Неголемите и краткотрайни повишения на нивата в различни дни от месеца, вследствие на паднали валежи или действието на нарушители на естествения режим на оттока, не повлияха на общата за страната тенденция към намаляване на речните води. Общият обем на речния отток през май намаля: в Дунавския водосборен басейн с 43 %, в Беломорския водосборен басейн с 27 %, а в Черноморския водосборен басейн се увеличи с 12 % в сравнение с оттока през април. Спрямо нормата за май оттокът на реките в цялата страна остана по-малък в Дунавския и Беломорския водосборни басейни с 34 %, а в Черноморския водосборен басейн с 57 %.

В Дунавския водосборен басейн, почти през целия май, оттокът на наблюдаваните реки намаляваше. През периодите 5–7 и 20–23.V беше отбелязано повишаване на нивата с 20 до 37 cm на реките Огоста при Кобиляк и Мизия, Искър при Нови Искър, Вит при Садовец, Росица при Севлиево, Янтра при Каранци и Черни Лом при Широково. През периода 5–7.V най-голямо повишаване на нивата беше отбелязано на реките Джулюница при едноименното село с 62 cm и Русенски Лом при Божичен с 68 cm. Това повишаване на речните нива беше слабо, на изолирани пунктове и краткотрайно, последвано от непрекъснато понижаване на нивата и намаляване на оттока до края на май. Средно за месеца, оттокът на всички наблюдавани реки в Дунавския водосборен басейн намаля значително в сравнение с април и е по-малък от нормата за май. Изключение прави само р.Янтра при Габрово и Каранци, където средномесечният отток на реката надвишава нормата за месеца.

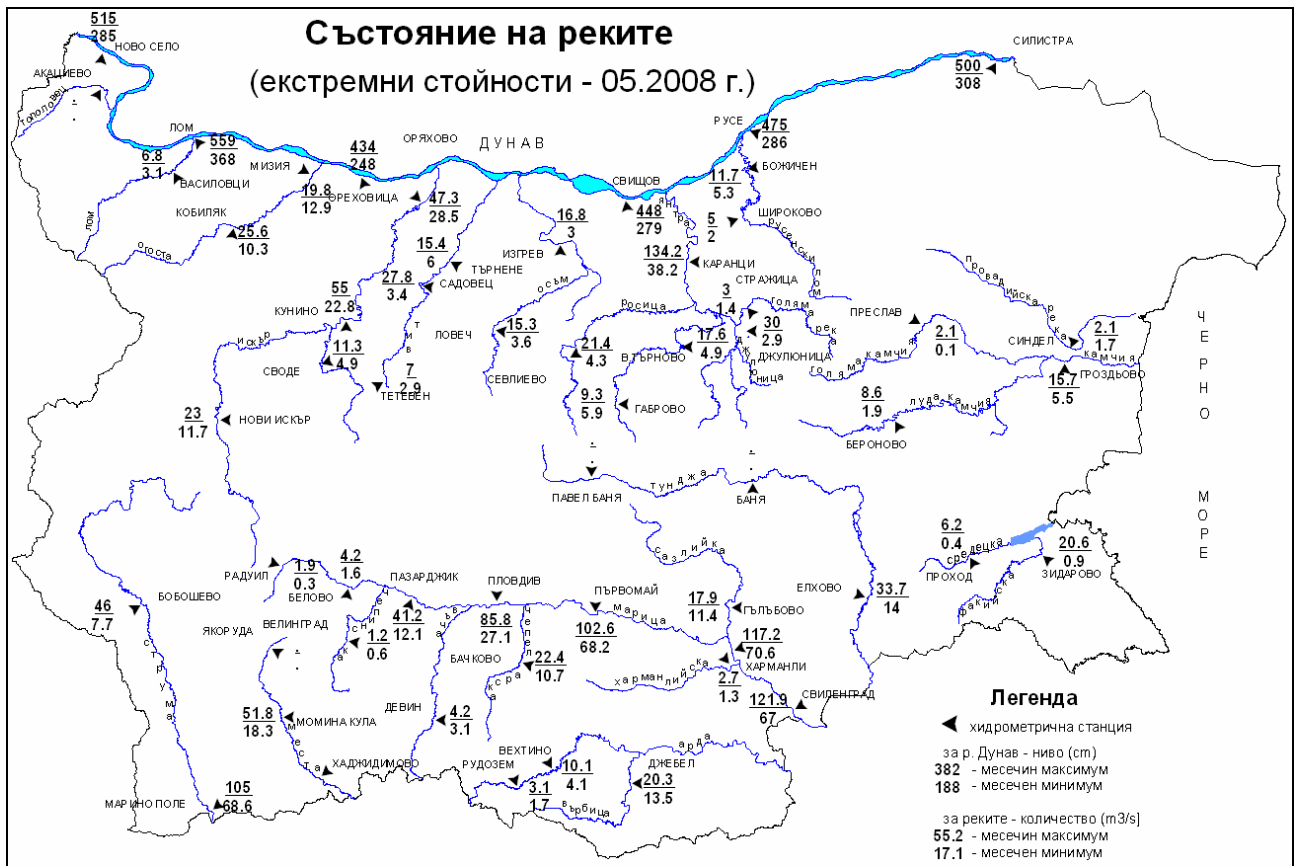
В Черноморския водосборен басейн повишаване на нивата на някои от реките беше наблюдавано само през периода 5–7.V. Най-голямо беше повишението на нивото на р.Факийска при Зидарово – със 136 cm. С 40 до 44 cm се повишиха нивата на реките Голяма Камчия при Преслав, Камчия при Гроздьово и Средецка при Проход. Средномесечният отток на изброените реки (без р.Камчия при Гроздьово) слабо се увеличи, а на останалите наблюдавани реки в Черноморския водосборен басейн намаля в сравнение с април. В сравнение с нормата за май, оттокът на всички наблюдавани реки, с изключение на р. Факийска при Зидарово, е по-малък.

В Беломорския водосборен басейн през периодите 7–9 и 20–25.V нивата на реките Марица по цялото течение, Чепеларска при Бачково, Сазлийка при Гълъбово, Арда при Вехтино, Тунджа при Павел баня и при Елхово, Струма при Бобошево и при Марино поле, Места при Момина кула се повишиха с 10 до 40 cm при различните пунктове за наблюдение. През останалите дни от месеца наблюдаваните реки в този водосборен басейн протичаха с намаляващ отток. Средномесечният отток на наблюдаваните реки в Беломорския басейн, с изключение на р.Марица при Радуил и р. Тунджа при Елхово, намаля в сравнение с оттока през април и остана по-малък от нормата за май. С отток по-голям от нормата за месеца са само реките Марица при Пазарджик, Върбица при Джебел и Тунджа при Елхово.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 1042 млн.m³, с 34 % по-малък от оттока през април и с 35 % под нормата за май.

През май нивото на р.Дунав в българския участък беше с изразена тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката по цялата дължина на участъка се понижи с 97 до 168 cm в сравнение с април и е с 88 до 192 cm под нормата за май.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

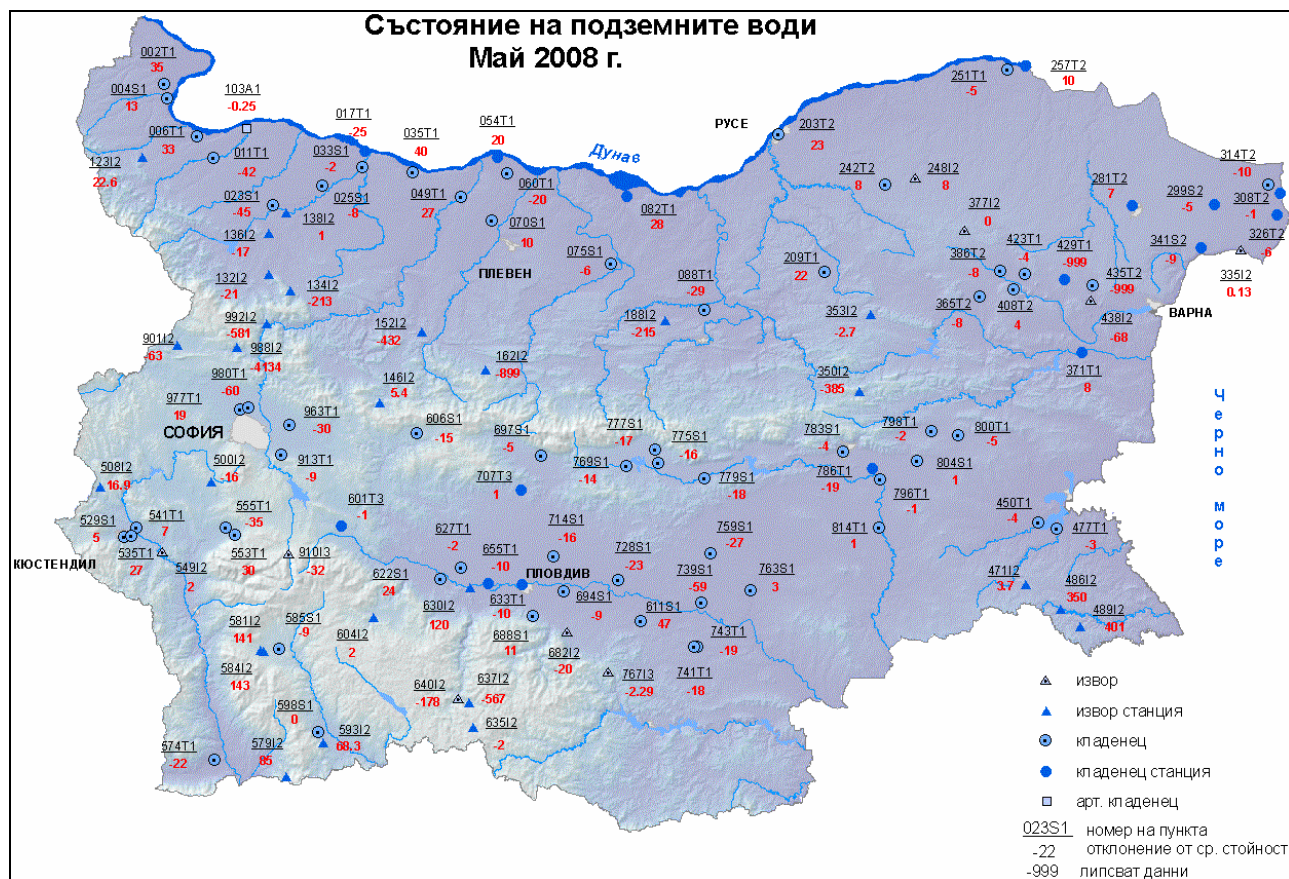
През май изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и слабо изразена тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 21 наблюдателни пункта или в 57 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Нишавски, Искрецьки, Милановски и Настан–Триградски карстови басейни, както и в басейна на Тетевенска антиклинала. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 60 % (от 39 до 59 %) от стойностите през април. Най-съществено повишение на дебита от 181 до 418 % спрямо април беше установено в Разложки и Гоцеделчевски карстови басейни, както и в басейна на Стойловска синклинала (Странджански район).

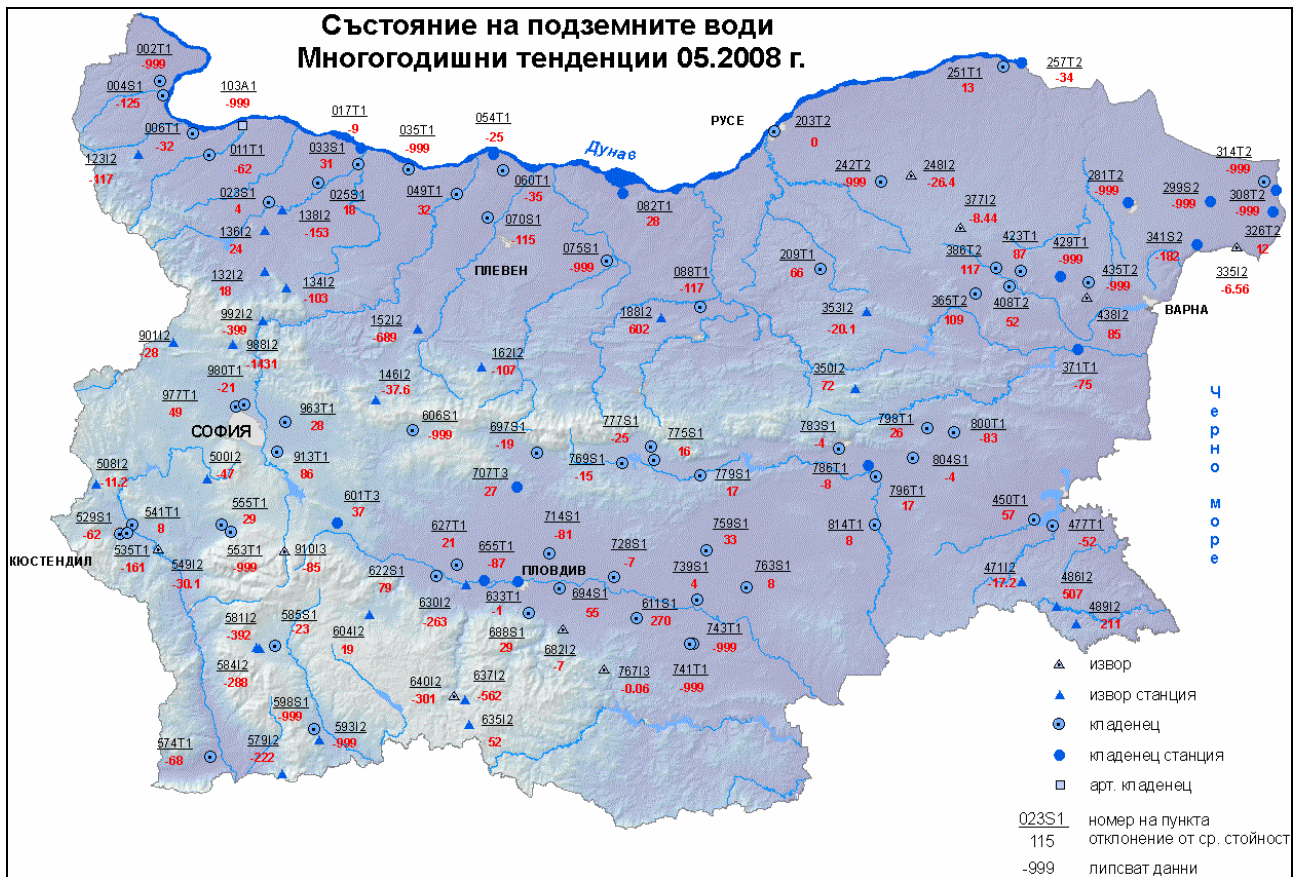
Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалегащи водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха по-добре изразена тенденция на спадане. Понижение на водните нива с 1 до 259 cm спрямо април беше регистрирано при 42 наблюдателни пункта или в около 62 % от случаите. Най-съществено беше понижението на нивата на места в терасите на р.Искър, в Софийска котловина и в Горнотракийската низина. Повишение на водните нива с 1 до 47 cm спрямо април бе установено при 26 от наблюдателните пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасите на реките Дунав и Марица, както и в Дупнишка котловина.

Предимно се понижиха нивата на подземните води в Хасковския басейн (с 18 до 19 cm) спрямо стойностите през април.

Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите с отклонения от средните стойности за април от –9 до 7 cm и с преобладаваща тенденция на спадане.

Нивата и дебитите на подземните води в дълбоко залегащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите и добре изразена тенденция на спадане. Разнообразни вариации на изменение от –10 до 4 cm с преобладаваща тенденция на спадане имаха нивата на подземните води в малм-валанжката водоносна система на Североизточна България. Разнообразни вариации (от –70 до 23 cm) с преобладаваща тенденция на покачване имаха нивата на подземните води в хотривбаремската водоносна система на същия район на страната. Понижиха се нивата на подземните води в подложката на Софийския грабен с 1 cm и в обсега на Ихтиманската водонапорна система също с 1 cm. Повишиха се нивата на подземните води в Средногорската водонапорна система и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен съответно с 2 и 22 cm. Понижи се дебитът на подземните води в обсега на Ломско–Плевенската депресия с 0.25 l/s, във Варненски артезиански басейн с 0.31 l/s и в обсега на Джерманския грабен с 0.020 l/s.

В изменението на запасите от подземни води през май беше установена много слабо изразена тенденция на спадане при 61 наблюдателни пункта или около в 58 % от случаите. Понижението на водните нива с 1 до 202 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Вит, Янтра и Струма, в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, както и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен. Предимно се понижиха нивата в терасите на р.Струма, в Сливенска котловина и хотрив-баремската водоносна система на Североизточна България. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 0.060 до 1431 l/s, беше най-голямо в басейна на северното бедро на Белоградчишката антиклинала, в Етрополски карстов басейн, в сарматски и в южните зони от разпространение на хотрив-баремски водоносни хоризонти на Североизточна България, в Бобошево–Мърводолски, Разложки и Настан–Триградски карстови басейни. В тези случаи дебитът на изворите е под 60 % (от 7 до 52 %) от нормите за май. Повишението на водните нива (4 до 270 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасите на р.Марица, в Софийска котловина и в малм-валанжката водоносна система на Североизточна България. Предимно се повишиха нивата на подземните води в терасите на р.Огоста, в Софийска котловина и малм-валанжката водоносна система. Покачването на дебита с отклонения от месечните норми 18.0 до 602 l/s беше най-голямо в Ловешко–Търновски карстов басейн, както и в басейна на Стойловска синклинала (Странджански район). В тези случаи дебитът на изворите е от 167 до 345 % от нормите за месец май.

Генерален директор НИМХ ст.н.с. д-р К. Цанков
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. "Цариградско шосе" 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор ст.н.с. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар н.с. Ист. д-р Т. Маринова
ст.н.с. д-р Л. Латинов
ст.н.с. д-р В. Казанджиев
ст.н.с. д-р Ек. Бъчварова
ст.н.с. д-р М. Мачкова
инж. Ц. Младенова
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. Л. Кумчева, ст.н.с. д-р Т. Андреева
Част I.б. ст.н.с. д-р П. Симеонов, н.с. д-р И. Господинов, гл. експ. П. Димитрова
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, ст.н.с. д-р В. Казанджиев
Част III. н.с. Бл. Велева, ст. н.с. д-р М. Коларова, Л. Йорданова
н.с. Ист. д-р Н. Вълков
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. ст.н.с. д-р М. Мачкова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 28
Печатница при НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН
София, 2008